

MAGYAROK AMERIKÁBAN – KIÁLLÍTÁS A MÚZEUMOK ÉJSZAKÁJÁN DEBRECENBEN

Bár a fesztiváljelleg miatt időnként bírálják, a Múzeumok Éjszakája kivételes alkalom arra, hogy jó értelemben véve „tömegek” találkozzanak a muzeális gyűjteményekben őrzött kincsekkel. A német kezdeményezésre elindított sorozathoz eleinte budapesti múzeumok csatlakoztak, majd 2005-ben vált országos rendezvénnyé, mára saját arculattal, sajtókampánnyal, honlappal rendelkezik (muzej.hu). Az elmúlt években vélhetően kiteljesedett annyira, amennyire a hazai intézményrendszer kapacitása és a közönség érdeklődése engedte. 2019-ben országsszerte 400 intézmény több mint 2000 programmal várta a látogatókat. A népszerűségére jellemző, hogy a tavalyi évben (amikor az oroszországi futball VB esti német-svéd meccse komoly konkurenciát jelentett!) 422.000 látogatót fogadtak a hazai múzeumok. Ez a létszám az éves látogatottság 4 százalékát teszi ki. Tapasztalatom szerint ilyenkor a család kedvéért azok is ellátogatnak hozzánk, akik utoljára az általános- vagy középiskolai osztálykirándulások alkalmával jártak hasonló környezetben. Nem lebecsülhető tehát a programok vonzereje turisztikai és marketing szempontból, különösen, ha jól kommunikáljuk az intézmény jelenlétét.

2019-ben Debrecenben a Nagytemplomtól a MÁV-székházig kilenc helyszínt lehetett meglátogatni a „múzeumi negyed” kulturális intézményeivel közösen kialakított rendszerben, egyetlen karszalaggal. A Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtára a Református Kollégium Múzeumával közösen vesz részt a Múzeumok Éjszakáján. Az esemény népszerűsítéséhez az intézmény honlapján és Facebook-oldalán túl kapcsolatban állunk a helyi nyomtatott és internetes sajtótermékekkel. A koncertek, tárlatvezetések, kézműves programok, bábelőadások mellett minden évben nagyszabású kiállítással készülünk

a műemlék könyvtári kiállítóteremben. Mindig az adott év központi tematikájához igazodva válogatunk a nagykönyvtár kincseiből. 2019-ben az „utazás” volt az a gondolat, amely köré a kiállítást szerveztük. A Debreceni Egyetem

Észak-amerikai Tanszékével való együttműködésben jött létre a *Forradalmárok, utazók, kíváncsiak: Magyarok Amerikában* című kiállításunk. A szakmai kapcsolatoknak köszönhetően műtárgyakat kölcsönöztünk a Déri Múzeumból és az érdi Magyar Földrajzi Múzeumból, valamint több magánszemélytől. A kiállítás kurátora Venkovits Balázs, az egyetem adjunktusa, az utazási irodalom, utazástörténet és az amerikai-magyar kapcsolatok kutatója és Oláh Róbert, a Nagykönyvtár tudományos igazgatóhelyettese volt.

A Múzeumok Éjszakáján Venkovits Balázs két alkalommal magyar nyelvű tárlatvezetéssel várta az érdeklődőket. Az idén először kísérleti jelleggel angol nyelvű tárlatvezetést is meghirdettünk, a városban élő és ide látogató külföldiek kedvéért. A tapasztalat szerint az idegen nyelvű tárlatvezetés is közel annyi érdeklődőt vonzott, mint a magyar.

Az első világháborút megelőző évszázadokban számos magyar járt az amerikai kontinensen Braziliától Kanadáig: tudósok, katonák, arisztokraták, női utazók és jobb életre vágyó kíváncsiak. A kiállítás az Amerikában járt magyarok történeteit és beszámolóit mutatja be, élményeiken keresztül betekintést kaphatunk a magyar és amerikai történelem fordulópontjaiba. A kiállításon találkozhatunk az első magyar hittérítőkkal és a legkorábbi magyar nyelvű útleírásokkal. Az 1848–49-es szabadságharc bukása után Amerikában új életet kezdő emigránsok közül érdemes kiemelni például László Károlyt, Kossuth titkárát, aki rajzokkal kísért naplóiban örökölte meg az emlékeit. A tudományos igénnyel dokumentáló Rosti Pál nevét

kevesen ismerik, a Párizsban fényképészetet tanult írók egykor a világ legjobb fotósai között tartották számon. Ezemél több magyar katona kísérte tovább Habsburg Miksát a végzetes „mexikói kalandra”, közülük többen hagytak hátra emlékiratot. A látogatók megismerhetik az Amerikába utazó magyar nők motivációit és a századfordulón kivándorló másfél millió honfitársunk sorsának alakulását is.

A Nagykönyvtár évszázados könyvei és kézel színezett térképei mellett a Földrajzi Múzeum bennszülöttek által készített tárgyi emlékei és debreceni magángyűjtők féltett kincsei, hanganyag és videórészletek mutatják be az utazó magyarok érdeklődésének főbb irányait.

dr. Oláh Róbert

Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtára

EGY MOZGALMAS ÉJSZAKA A BIBLIOTHECÁBAN

Ismét változatos programokkal várta a „Múzeumok Éjszakája” rendezvénysorozat érdeklődőit az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár 2019. június 22-én 17.00-tól 23.00-ig.

A patinás épület lépcsőházában a színes lampionoknak köszönhetően ünnepi hangulat fogadta a vendégeket. A lépcsőházba belépve Magasi Németh Gábor szekkőit csodálhatták meg a látogatók, majd a 2017-ben ünnepélyes keretek között átadott múzeumi-közösségi tereket, és az ott kiállított könyvritkaságokat. A barátságatlan időjárás ellenére a múzeum terei rövid idő alatt zsúfolásig megteltek a sokszínű programoknak köszönhetően. A gyerekek színezők formájában ismerkedhettek címerekkel, iniciálékkal, a felnőttek Arnóczki Mónika és Szalai Katalin tárlatvezetése során több évszázados időutazás részesei lehettek. Megtekinthették Magyarország legnagyobb kódexét, a *Bakócz-graduálét*, a Szalkai László esztergomi érsek iskolás jegyzeteiből álló ún. *Szalkai-kódexet*. A mohácsi csatamezőn hősi halált halt Szalkai László sárospataki diákévei alatt készített jegyzetfüzete még Esztergom 1543-as török megszállása előtt került be a Főszékesegyházi Könyvtár gyűjteményébe. Láthatták Mátyás király könyvtárának híres ősnymtatványát, a *Lövöldi corvinát*, a *Majer-hagyatékot*, a *Fugger-gyűjteményt*. A Szalkai-kódex közelmúltban megjelent hasonmás kiadását és a Bakócz-graduálé hanganyagából készült CD-válogatást a program során nem csupán megtekinthették, hanem meg is

vásárolhatták vendégeink. A kuriózumnak számító „láncoskönyvek” (libri catenati) különösen nagy érdeklődésnek örvendtek, elsősorban a láncok eredete mozgatta meg a látogatók fantáziáját. Idei állandó kiállításunkban a *Balassa család Bibliájával*, a *Jordánszky-kódexszel*, a Magyarországon fellelhető legkorábbi ősnymtatvánnyal, Guillaume Durand *Rationale divinorum officiorum* című munkájával és végül, de nem utolsósorban a 15. századi *Neustifti evangelistáriummal* ismerkedhettek meg érdeklődő vendégeink. Szinte valamennyi korosztályt lázba hozta a Főszékesegyházi Könyvtár történetét közelebb hozó múzeumi játék. Az eredetileg felnőtteknek szánt játéksomagok a gyerekek számára is különösen vonzóvá váltak. Lelkes nebulók sokasága állt be a sorba a színes csomagokért, és nagy izgalommal kezdtek hozzá a felnőttek számára is kihívást jelentő játékokhoz. A fejtörő rejtvények megfejtése során a játékos kedvű résztvevők mélyebb betekintést nyerhettek a Bibliotheca több évszázados múltjába. A jól megérdemelt jutalom természetesen nem maradt el, az izgalmas szellemi kalandba benevezők hasznos ajándékokban részesültek. A rendezvény alatt pillanatképek formájában folyamatosan nyomon követhetőek voltak a Bibliotheca felbecsülhetetlen értékű kincsei a kivetítőn.

Reméljük jövőre újra, ugyanitt, újabb tartalmas kalandtúrák során találkozhatunk az érdeklődőkkel!

Arnóczki Mónika

Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár